

Przedmiotowe zasady oceniania osiągnięć uczniów z WOS

1. Cele ogólne kształcenia (wymagania) według podstawy programowej MEN są następujące:

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.

Uczeń znajduje i wykorzystuje informacje na temat życia publicznego. Wyraża własne zdanie w wybranych sprawach publicznych i uzasadnia je; jest otwarty na odmienne poglądy.

II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.

Uczeń rozpoznaje problemy najbliższego otoczenia i szuka ich rozwiązań.

III. Współdziałanie w sprawach publicznych.

Uczeń współpracuje z innymi – planuje, dzieli się zadaniami i wywiązuje z nich.

IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.

Uczeń rozumie demokratyczne zasady i procedury i stosuje je w życiu szkoły oraz innych społeczności; rozpoznaje przypadki łamania norm demokratycznych i ocenia ich konsekwencje. Wyjaśnia znaczenie indywidualnej i zbiorowej aktywności obywateli.

V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń opisuje sposób działania władz publicznych i innych instytucji; wykorzystuje swoją wiedzę o zasadach demokracji i ustroju Polski do rozumienia i oceny wydarzeń życia publicznego.

VI. Rozumienie zasad gospodarki rynkowej.

Uczeń rozumie procesy gospodarcze oraz zasady racjonalnego gospodarowania w życiu codziennym; analizuje możliwości dalszej nauki i kariery zawodowej.

2. Ogólne cele dydaktyczne i wychowawcze

- Zaznajomienie uczniów z podstawami usystematyzowanej wiedzy o społeczeństwie i działalności gospodarczej człowieka w zakresie umożliwiającym – odpowiednio do wieku – rozumienie najważniejszych wydarzeń politycznych, zjawisk i procesów społeczno-ekonomicznych.
- Pogłębianie świadomości patriotycznej przystosowanej do wymogów nowoczesności.
- Uświadamianie współzależności praw i obowiązków społecznych.
- Kształtowanie dojrzałego poczucia odpowiedzialności obywatelskiej za własne państwo oraz szacunku dla ojczyzny i jej dziedzictwa kulturowego.
- Przygotowanie do czynnego uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym, bezinteresownej służby własnemu narodowi, respektowania praw człowieka oraz rozumienia zasad partnerskiej współpracy międzynarodowej.
- Rozwijanie umiejętności aktywnego życia w grupie i dla grupy, w szczególności działania na rzecz społeczności lokalnej.
- Doskonalenie umiejętności zdobywania i praktycznego wykorzystywania wiedzy dotyczącej życia społecznego, politycznego i gospodarczego.
- Rozbudzenie i utrwalenie poczucia godności i wartości jednostki ludzkiej i jej przydatności w życiu społecznym i gospodarczym.
- Wstępne przysposobienie do aktywności zawodowej i odnalezienia się w przyszłości na zmiennym rynku pracy.
- Wdrażanie do samodzielnego zdobywania wiedzy, krytycznego myślenia, podejmowania decyzji i umiejętności współdziałania z innymi.
- Wskazanie na konieczność wypracowania akceptowanego społecznie systemu wartości,

kształtowanie otwartości na odmiennosc kultur, religii i obyczajów, a także kształtowanie postawy czynnego przeciwstawiania się przejawom patologii społecznej w najbliższym środowisku.

3. Szczegółowe cele edukacyjne

Szczegółowe cele dydaktyczne zostały przedstawione zgodnie z ogólnym schematem taksonomii nauczania, zaproponowanej w połowie ubiegłego wieku przez Benjamina Blooma, a zmodyfikowanej i spopularyzowanej w Polsce przez Bolesława Niemierkę. Systematyka proponowanych celów uwzględnia również szczegółowe cele wychowawcze. Autorzy programu zdają sobie sprawę z dwóch podstawowych trudności, które pojawiają się przy ich formułowaniu. Po pierwsze, celów wychowawczych (związanych z wartościami i postawami) nie można określać i operacjonalizować w taki sposób jak celów poznawczych (wiedza) i kształcących (umiejętności). Po drugie, istnieje duża trudność w ocenie realizacji takich celów. Gdy uczeń złamie którąś z norm współżycia szkolnego, wówczas może mieć obniżoną ocenę z zachowania. Znacznie trudniej jest natomiast określić kryteria realizacji celów wychowawczych, kiedy mamy do czynienia z poglądami czy postawami, zwłaszcza takimi, które nie uzewnętrzniają się w życiu szkolnym. Czy na przykład należy uznać, że cele wychowawcze przedmiotu nie zostały osiągnięte, jeśli uczeń uznaje za słuszne poglądy anarchistów bądź terrorystów? Pojawia się również pytanie, jak daleko i jakimi środkami nauczyciel może ingerować w poglądy i postawy ucznia, aby jego działania nie przybrały charakteru nieuprawnionego nacisku i nie zostały odebrane jako indoktrynacja ideologiczna. Wydaje się, że jednym ze sposobów rozwiązania tej trudnej kwestii jest skupienie się nie na ocenie poglądów ucznia, lecz na dostarczaniu mu merytorycznych i wiarygodnych uzasadnień dla prezentowanych treści oraz wymaganie, aby potrafił uzasadniać przedstawiane przez siebie stanowisko. Powinien również poznać konsekwencje własnych poglądów i wyjaśnić, dlaczego odrzuca inne. Autorzy programu uważają, że mimo trudności – wynikających z faktu, że cele wychowawcze nie poddają się scjentystycznej czy behawioralnej weryfikacji – nie można ich pomijać bądź marginalizować. Warto natomiast je uszczegóławiać, proponując podejmowanie konkretnych działań wychowawczych. Z tego właśnie względu treści wychowawcze zostały ujęte w planowanych osiągnięciach ucznia raczej jako postulaty wychowawcze. Szczegółowe cele nauczania zostaną przedstawione według reguł taksonomii ABC opracowanej przez B. Niemierkę, nieco jednak zmodyfikowanej, gdyż uwzględniającej również cele nieoperacyjne.

4. Formułowanie wymagań – dobór kryteriów

Celem ewaluacji jest ocena osiągnięć ucznia. Wtórnie służy weryfikacji treści programu i jego realizacji i przyczynia się do doskonalenia programu, jak i procesu dydaktycznego. Przejrzyste sformułowanie wymagań pozwala nauczycielowi i uczniowi kontrolować proces uczenia się, ułatwia wychwytywanie błędów i braków oraz motywuje ucznia do pracy i uczy go samokontroli.

Cele ewaluacji od strony nauczyciela:

- A. kontrola osiągnięć ucznia
- B. uchwycenie błędów i braków uczniów w procesie kształcenia
- C. ocena skuteczności stosowanych metod dydaktycznych
- D. ocena trafności stosowanych wymagań
- E. doskonalenie realizacji programu

od strony ucznia:

- A. obiektywizacja i kontrola osiągnięć
- B. wskazanie braków wiedzy i umiejętności

C. wzmacnianie samokontroli

D. wzmacnianie motywacji do usuwania braków i doskonalenia umiejętności

E. satysfakcja z osiągnięć

Kryteria oceny z wiedzy o społeczeństwie uwzględniają specyfikę przedmiotu, polegającą na tym, że wiedza i umiejętności podręcznikowe są uzupełniane z dwóch innych źródeł: wiedzy o świecie czerpanej z mediów oraz z własnych doświadczeń i obserwacji wynikających z uczestnictwa w życiu społecznym, np. w szkole, rodzinie, grupie kolegów itp. Ocenie podlega również umiejętność obserwacji i czerpania z wymienionych źródeł oraz wykorzystania tej wiedzy. Kryteria oceniania wiedzy i umiejętności uczniów charakteryzują się jawnością, obiektywizmem i jasnością, które pozwalają uczniom kontrolować własny proces uczenia się. Obiektywizm nie powinien przerodzić się w czysty formalizm i jest korygowany indywidualnym, elastycznym podejściem do uczenia, uwzględniającym jego motywację i zaangażowanie. Sposób oceniania powinien być zrozumiały dla ucznia, tzn. powinien on wiedzieć, dlaczego otrzymał daną ocenę i co może zrobić, aby ją poprawić.

Poza wiedzą i umiejętnościami bierze się pod uwagę następujące elementy dodatkowe:

- aktywność podczas lekcji,
 - umiejętność współpracy z innymi,
 - uczestnictwo w dyskusjach,
 - systematyczność, obowiązkowość,
 - odpowiedzialność za podjęte zadania,
 - udział w pracy społecznej na rzecz grupy, np. w samorządzie szkolnym, grupie samopomocy.
- Zwraca się uwagę na odpowiedni sposób oceny tych treści nauczania, które w sposób wyraźny zawierają elementy wychowawcze. Chodzi o elementy zawarte w ogólnych celach kształcenia, jak pogłębianie świadomości patriotycznej czy kształtowanie poczucia obywatelstwa. Sposób oceny jest zobiektywizowany, to znaczy nakierowany na zdobycie umiejętności merytorycznego przedstawienia i uzasadnienia postawy patriotyzmu, obywatelstwa także przez wskazanie odpowiednich przykładów. Nie powinien skupiać się na subiektywnych poglądach uczniów, wyrażanych w sposób przekorny. Zasada nieoceniania za poglądy jest przestrzegana, zwłaszcza dotyczy to dyskusji.

5. Poziomy wymagań

A. Poziom osiągnięć koniecznych

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- odpowiednio motywowany przez nauczyciela, wykonuje proste polecenia,
- potrafi odtworzyć w sposób niepełny podstawowe wiadomości,
- przy pomocy nauczyciela określa podstawowe pojęcia, rozpoznaje zjawiska i procesy,
- wykazuje chęć współdziałania w grupie przy wykonywaniu zadań,
- prowadzi zeszyt przedmiotowy,
- wykazuje się wiedzą i umiejętnościami w takim zakresie, aby nauczyciel mógł sądzić, że uczeń będzie w stanie opanować elementy treści podstawowej w realizacji następnego etapu nauczania.

B. Poziom osiągnięć podstawowych

Na ocenę dostateczną uczeń:

- prezentuje wiedzę fragmentaryczną, ale przedstawia ją samodzielnie,
- właściwie rozumie polecenia nauczyciela,
- w stopniu podstawowym opanował wymagane umiejętności,

- poprawnie wykonuje proste ćwiczenia,
- wspierany sugestiami nauczyciela, potrafi powiązać wiedzę teoretyczną z praktyką,
- uczestniczy w pracach zespołowych,
- prowadzi notatki z lekcji,
- potrafi w stopniu podstawowym selekcjonować wiadomości,
- odróżnia poznane zjawiska i potrafi trafnie zilustrować je przykładami.

C. Poziom osiągnięć rozszerzających

Na ocenę dobrą uczeń:

- chętnie stosuje się do poleceń nauczyciela,
- prezentuje zagadnienia w sposób logiczny i ciągły,
- wyjaśnia swoimi słowami omawiane zagadnienia,
- systematycznie przygotowuje się do lekcji i sprawdzianów,
- rozumie w kategoriach przyczynowo-skutkowych, formułuje wnioski,
- często wykazuje aktywność podczas lekcji,
- w stopniu zadowalającym ocenia wydarzenia i problemy społeczne,
- potrafi przedstawić argumenty uzasadniające własne stanowisko i bronić swoich racji,
- systematycznie prowadzi zeszyt przedmiotowy,
- wykorzystuje w praktyce zdobytą wiedzę,
- konstruktywnie współpracuje z grupą.

D. Poziom osiągnięć dopełniających

Na ocenę bardzo dobrą uczeń:

- prezentuje w sposób pełny materiał przewidziany programem,
- samodzielnie podejmuje trudniejsze zadania,
- interpretuje i omawia wydarzenia z punktu widzenia zasad życia publicznego,
- planuje własną pracę,
- swobodnie korzysta z różnorodnych źródeł,
- łączy wiedzę z różnych przedmiotów,
- swobodnie posługuje się przeznaczonym na dany etap aparatem pojęciowym,
- twórczo uczestniczy w pracy zespołowej,
- jest kreatywny, chętnie współdziała w grupie,
- wyraża zainteresowanie przedmiotem,
- bierze udział w konkursach szkolnych i pozaszkolnych,
- wykazuje właściwą postawę wobec innych uczniów, np. chętnie pomaga innym,
- angażuje się w życie szkoły,
- potrafi samodzielnie formułować opinie i oceny oraz prawidłowo je uzasadniać.

E. Poziom osiągnięć ponadprogramowych

Na ocenę celującą uczeń spełnia wszystkie wymogi przewidziane na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- wykazuje szczególne zainteresowanie przedmiotem,
- osiąga sukcesy w konkursach szkolnych i pozaszkolnych,
- prezentuje wiedzę i umiejętności wykraczające poza program szkolny,
- bezinteresownie działa na korzyść szkoły bądź środowiska lokalnego,
- czerpie wiedzę z różnych źródeł i potrafi ją twórczo przetwarzać,
- godnie reprezentuje szkołę.

6. Ocenianie wewnątrzszkolne

A. Począwszy od klasy 4 szkoły podstawowej, oceny bieżące z zajęć edukacyjnych ustala się w stopniach według następującej skali:

- stopień celujący - 6;
- stopień bardzo dobry - 5;
- stopień dobry - 4;
- stopień dostateczny - 3;
- stopień dopuszczający - 2;
- stopień niedostateczny - 1.

a. Oceny bieżące, z wyjątkiem oceny celującej, mogą być rozszerzane o znaki „+”. Znak ten oznacza ocenę wyższą o 0,5 stopnia.

b. Pozytywnymi są oceny ustalone w stopniach, o których mowa w ust. 1 pkt 1-5.

c. Negatywną oceną jest ocena niedostateczna, również rozszerzona o „+”.

B. Ocenianiu bieżącemu podlegają kategorie aktywności ucznia określone przez nauczycieli w przedmiotowych systemach oceniania w sposób uwzględniający specyfikę danych zajęć edukacyjnych.

a. Ustala się następującą skalę oceniania pisemnych prac punktowych:

- celujący: 100 % maksymalnej liczby punktów, plus zadanie dodatkowe wykraczające ponad podstawę programową dla danego etapu edukacyjnego
- bardzo dobry: 91 – 100 % maksymalnej liczby punktów,
- dobry: 75 – 90 % maksymalnej liczby punktów,
- dostateczny: 50 – 74 % maksymalnej liczby punktów,
- dopuszczający: 35 – 49 % maksymalnej liczby punktów,
- niedostateczny: 0 – 34 % maksymalnej liczby punktów.

b. Uczniowie posiadający opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie dostosowania wymagań do ich możliwości mogą otrzymać w oparciu o tę opinię ocenę dopuszczającą za wykonanie 30 % zadań pracy klasowej.

C. Począwszy od klasy 4 szkoły podstawowej, nauczyciel wystawia ocenę klasyfikacyjną śródroczną i roczną na podstawie średniej ważonej ocen uzyskanych przez ucznia odpowiednio w ciągu semestru i w ciągu całego roku z uwzględnieniem wag ocen:

- a. praca klasowa, sprawdzian - waga oceny: 5;
- b. projekt edukacyjny – waga oceny: 4;
- c. działania praktyczne, twórcze, ćwiczenia wynikające z realizacji podstawy programowej – waga 4;
- d. kartkówka – waga oceny: 3;
- e. odpowiedź ustna – waga oceny: 2;
- f. zeszyt – waga oceny: 1;
- g. pozostałe kategorie oceniania bieżącego – waga oceny: 1;
- h. wysokie lokaty w konkursach szkolnych: ponad 90% punktów - ocena „6” o wadze 6, ponad 75% punktów - ocena „5” o wadze 6;
- i. wysokie lokaty w konkursach pozaszkolnych:
 - laureaci konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim, ponad-wojewódzkim, ogólnopolskim otrzymują najwyższą roczną ocenę klasyfikacyjną;
 - pozostałe konkursy pozaszkolne - tytuł laureata lub ponad 90% punktów - ocena „6” o wadze 6, ponad 75% punktów - ocena „5” o wadze 6.

7. Kryteria oceny klasyfikacyjnej:

- średnia ważona ocen bieżących powyżej 5,50 – ocena celująca;
- średnia ważona ocen bieżących od 4,50 do 5,49 – ocena bardzo dobra;
- średnia ważona ocen bieżących od 3,50 do 4,49 – ocena dobra;
- średnia ważona ocen bieżących od 2,50 do 3,49 – ocena dostateczna;

- średnia ważona ocen bieżących od 1,51 do 2,49 – ocena dopuszczająca;
- średnia ważona ocen bieżących poniżej 1,50 – ocena niedostateczna.